

Vegyések.

Az erdélyi muzeum-egylet 1883 april 5-én tartott közgyűléséből.

A természetrajzi osztályok jelentései.

i. Ásvány-földtani osztály.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Örömmel jelenthetem, hogy az ásvány-földtani osztályra nézve az elmúlt év a gyűjtemények gyarapodását véve a legnevezetesebbek egyike; de az anyag rendezésében és feldolgozásában sem maradtunk hátra. A közzétani gyűjteménynek rendezése és fölállítása Dr. Primics György tanársegéd buzgó közreműködésével be lett fejezve. Az ásványtani teremben két szekrényben elhelyezve volt terminológiai gyűjtemény, mely különösen a tanzélokra szolgál, s azért nem is jól illett bele az általánosabb ásványgyűjtemény keretébe, a mult télen az első emeleti IX. számú tanterembe levittem s az egyetem költségén készült új szekrényekben kiállítottam; ez által az erdélyi muzeum két nagy szekrénye kiürülvén, helyet nyertem az 5 év alatt, és különösen a mult évben begyűlt sok nagybecsű szép ásványnak, — melyeket a fiókok rejtekében kell tartanom — a kiállítására, mely munka azonban még csak tervben van. Befejezve lett azonban a terminológiai gyűjtemény kristálysorozatának rendezése és kiállítása, mely munkát a tanárképezdei gyakorlatokon felügyeletem alatt egy kiváló szorgalmú tanítványom végezte. Az erdélyi muzeumnak ezen kristálygyűjteménye a részletes jegyzék szerint tartalmaz:

a) kiállítva —

1. a szabályos rendszerből	37 db.	kristályt,
2. „ négyzetes „	20 „	„
3. „ hatszöges „	45 „	„
4. „ rhombos „	37 „	„
5. az egyhajlású „	29 „	„
6. a háromhajlású „	10 „	„
összesen	178 „	„

b) fiókokban elhelyezve:

1. a szabályos rendszerből	165 „	„
2. „ négyzetes „	38 „	„
3. „ hatszöges „	130 „	„
4. „ rhombos „	82 „	„
5. az egyhajlású „	68 „	„
6. a háromhajlású „	45 „	„
összesen	528 „	„

mindössze tehát 706 db. kristályt.

Erdély földtani gyűjteményében is serényen folyt a rendezési és kiállítási munka, miről számot ad Dr. Herbich Ferencz őrségéd úrnak ide mellékelte külön jelentése.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Február, Március és Április havakban 1882 a meteorosés ritka tűneménye egy igen gazdag tért nyújtott a muzeumi gyűjtemények előhaladására; én oly szerencsés voltam a választmány bőkezűsége által 300 frttal segítve egy 60 kilogramm súlyt nyomó 6200 frt értékű meteorgyűjteményt összehozni.

A muzeum-választmány készsége által, ki engem a magas kereskedelmi miniszterium rendelkezésére bocsátott, államköltségén a Háromszékmege petroleum területét földtanilag megjártam, mely alkalommal az erdélyi keleti Kárpátok homokkő területéből egy tökéletes gyűjteményt állítottam össze, mely gyűjtemény 360 példányban a muzeum földtani osztályában rendszeresen felállított.

Ép úgy ezen esztendőben államköltségén, az általam földtanilag fölvetett délkeleti Kárpáthegység alkalmával a Törcsvári szorosától a Bodzai szorosig, egy gazdag gyűjteményt állítottam össze a Trias, Jura és Kréta systemából.

A magán költségén keresztül vitt földtani kirándulás Frek környékében, egy tökéletes képviseletet nyújtott az ottani táj talaj viszonyairól, mely a muzeum gyűjteményébe lett sorozva.

Vége a tél folytán a muzeum erdélyi földtani osztályában a következő gyűjtemények rendszeres felállítása vitetett keresztül:

1-ször a kelet Kárpátvonal;

2-ször az eruptiv kőzetek;

3-ször az erdélyi Érczhegység üledékes képződmények és pedig 12 szekrényben 1800 példányban.

Azon kívül a Barcaság és Persányhegység gyűjteményei rendszeres felállítása 4 szekrényben 392 példánnyal vitetett keresztül.

Az Érczhegység a Szamoshegység és Biharmegyei felállítása megkezdődött 6 szekrényben 588 példánnyal.

Az erdélyi Muzeum-egylet nagytekintetű közgyűlésének

Kolozsvárt, 1883 Április 5-én

alázatos szolgája

Dr. Herbich Ferencz,

muz. őrségéd.

Gyűjteményeink gyarapodására tévén át, első helyen a moci meteor-kövekkel eszközölt cserének fényes eredményeit kell feltüntetnem. 300 db. feles meteorkövünkért 42 bel- és külföldi intézettől, nemkülönb magánosoktól is, bekapunk —

521 db. kiválóan szép vagy ritka ásványt,

4 „ rikább kőzetet,

192 „ nagybecsű meteoritot,

219 faj (4—500 példányban) kőületet, és

21 db gypsmintát,

mely tárgyaknak becserértéke a 4000 frtot bizonyára eléri s egyáltalában kérdés,

hogy ezen összegért beszerezhetők lettek e volna? E mellett maradt gyűjteményünkben a legnagyobb meteorkövn kívül még 47 válogatott darab és cserére még 42 apróbb darab is.

Egyéb úton és módokon is szépen gyarapodott még osztályunk és pedig —

α) Ajándékok által:

1. Beteg N. birtokos úrtól 1 db. bitumenes neogén tályag Csicsó-Felőr vidékéről;

2. Bíró József úrtól 1 db. Nautilus kőből az inaktelki durvamészből és 1 db. obszidián nucleus az a.-füldi határból;

3. a titkár úrnak M.-Ludasról beküldve: 9 db. limenitconcretio M.-Ludas vidékéről;

4. Nagy János úrtól: 1 db. emlősesont a kol.-monostori kőbánya durvamészből, és 3 db. faragott durvamész-koczk a k.-monostori-, bácsi- és szucsági kőbányákból;

5. Seligmann N. úrtól: 1 db. csillámos, fehér tűzálló agyag Brátka vidékéről;

6. Vélits Károly úrtól: 3 db. faragott durvamész-koczk a vistai és egeresi kőbányákból;

7. Dr. Haller Károly úrtól: 1 db. sajtolt barnaszén-tégla Königsberből;

8. Mike Lajos úrtól: 1 db. kővült teknős hátpajzs-töredéke a zsoboki durvamészből és 1 db. vaskéneg telérquartzban Gyerő-Monostor vidékéről;

9. Demeter Kálmán úrtól: 13 db. kőzet Intra-Gáld vidékéről;

10. Szabó Ödön úrtól: 50 db. csigakövélet az alsó-járai eocén rétegekből. Fogadják a lelkes adományozók egyletünk őszinte köszönetét.

β) Vásárlás útján:

1. Hét (7) gramm mosóarany Lupsánál az Aranyos fővényéből;

2. 250 db. kővület a poresesdi durvamészből;

3. 150 db. kőzet, ásvány és csizolat a fogarasi havasokból;

4. 2 db. szépen kidolgozott obeliszk és 4 db. koczk a zsoboki tarka gypszből.

γ) Gyűjtés útján:

1. Dr. Herbiech Ferencz őrségéd úrtól:

3 db ozokerit Slanikról Moldovában;

10 „ vivianit neogén tályagban Felekről (Fogaras m.).

70 „ kővült gyanta az oláhországi neogén rétegekből;

360 „ kőzet az erdélyi keleti Kárpátok homokkőterületéből.

2. Dr. Mártonfi Lajos gymn. tanártól:

11 db. kőzet Szamos-Ujvár vidékéről;

51 „ kővület Csicsó-Hagymásról.

3. Magam 140 db. kővületet, ásványt, kőzetet gyűjtöttem osztályunk számára Kolozsvár, Kisbánya, Alsó-Jára, Toroczkó, Egeres vidékén és a Mezőség-

ben; Kolozsvár környékén Pongrácz Károly intézeti szolga által gyűjtettem 430-nál több darab kövületet.

Ha mindent összefoglalok, bizvást kimondhatom, hogy gyűjteményeink gyarapodása a múlt évben legvérmesebb reményeinket is felülmulta s hogy fáradtságunk azon öröm által, melyet a sok szép és ritka tárgynak beszerzése okozott, bőven kárpótolva lett.

Kiemelhetem még, hogy a gyűjtemény tárgyainak földolgozása is örvedetesen halad. Magam a moci meteoroköesést és a köveket ismerttettem a tudományos világgal s legújabbán főkép az erdélyi muzeumban levő anyag alapján Erdély alsó-harmadkori rétegek echinid-faunájának monographiáját készülök kiadni; továbbá folyton gyűjtöm az anyagot Erdély ásványtanához. Dr. Primics György tanársegéd úr Erdély déli határhegységének kristályos palaközeteit tanulmányozta behatóan és Vutkits György tanárjelölt úr lankadatlan buzgalommal Erdélynek gyűjteményünkben foglaltató gazdag nummulitfaunáját tette vizsgálatának tárgyává s az eredményt a szakosztály ülésén már is bemutatta.

Megemlíthetem végre azt is, hogy a moci legnagyobb meteorokövet lefényképeztetvén, a jól sikerült képek példányaival a bel- és külföld nagyobb ásványtani intézeteinek kedveskedtünk, hogy így ezen nagyérdékű unicumunk minél szélesebb körben ismerttetve legyen; s a megköszönő válaszok tanusítják, mily örömmel fogadták mindenütt a muzeum-egylet ezen ajándékát.

És most elég hosszúra nyúlt jelentésemet azon óhajjal fejezem be, hogy bár minél többször jutnék még abba a kellemes helyzetbe, oly gyarapodást jelenteni be a tisztelt Közgyűlésnek, mint a minő a múlt évi volt.

Az erdélyi Muzeum-Egylet nagytekintetű Közgyűlésének

Kolozsvár, 1883 april 5-én

alázatos szolgálja

Dr. Koch Antal,

mint az ásvány-földtani osztály öre.

II. Növénytani osztály.

Mélyen tisztelt muzeum-egyleti Közgyűlés!

Az erdélyi Muzeum növénytárában utolsó jelentésem óta történetekről a következőkben van szerencsém jelentésemet tisztelettel leterjeszteni.

A gyűjtemény kétszikű növényei úgy szintén az egyszikűek közül a Hydrocharideak, Butomaceak, Alismaceak, Juncagineak, Zosteraceak, Potamogetoneak, Najadeak, Orchideak, Irideak, Amaryllideak, Smilaceak, Asparageak, Liliaceak, Colchicaceak és Aphyllanthek Nyman „*Conspectus florae Europaeae*“ című munkája szerint rendezve vannak.

Az egyszikűek hátra levő családjai véglegesen nem rendeztethettek, miután Nyman munkájának IV-ik része — mely az egyszikűeket tartalmazza, igen későn jelent meg, és így a rendezési munka időhiány végett nem terjesztethetett oly nagy mérvben ki. Mindazonáltal a hátralevő egyszikű családok is a Nyman új munkájában felsorolt és elhelyezett genusok szerint osztattak be, úgy hogy a jövő